

weder, dan ziet men op de akkers groepjes mannen en vrouwen bezig met aardappelrooien.

„Dan komt van ver een vreemd gerucht;
Dan komt een lange Kranenvlugt;
En houdt naar 't wijkend avondlicht
Het spitse van heur schaar gericht.”

Het vreemde geluid der vogels schalt over de velden en bereikt ook het oor der boeren. Zij staken den arbeid, turen en turen, met de hand boven de oogen tot ze den V-vorm zien en blijven staren tot in de wazige verte de vogels verdwenen zijn. Nu vragen zij elkaar: „van waar? waarheen?” Ze weten het niet.

Dan spreken ze over een tammen kraanvogel, die ze zagen te Breedevoort, waar een jonge man hem voor geld in een herberg kijken liet. Dan fantaseeren ze over 't wonderlijke, verre „Zuiderland”

„In Hellevoetsluis,” zegt een oude boer (hij weet het dorp niet te liggen) „had men een ooievaar, die leefde van afval, welke op de vischmarkt kwam te liggen. Men had hem een koperen band om den hals gedaan met het opschrift:

„Waar deze vogel hoort te huis,
Dat is te Hellevoetsluis.”

In de herfst ging de vogel naar 't Zuiden. Hij kwam het volgende jaar terug met een gouden halsband om, waarin gegraveerd was:

„Waar deze vogel hoort te huis,
Daar weet men van geen Hellevoetsluis.”

„Vele gesprekken, door de landlieden bij 't werk gevoerd, getuigen van warme belangstelling in 't leven der vogels, der vrienden van den „buitenmensch.”

De boer geeft den meest in 't oog vallenden vogels namen, welke naar zijn inzicht karakteristiek zijn.

Den koolmees noemt hij „bijmees”, want zegt hij deze lust gaarne bijen. De kwikstaat is zijn „bouwmeester” en ploegdrijvertje.” De tapuiten heeten bij hem „waltakken” (ze worden vaak op walletjes gezien). Het spotvogelje, dat zijn liedje samenstelt uit brokstukken van vele andere vogelliederen draagt den naam van „vertaalsmannetje.”

Vroeg in 't voorjaar ziet men de watersnip vaak hoog in de lucht kringen beschrijven, terwijl ze zeer eigenaardig geluid laat weerklinken. „Hoor” zegt de buitenman, „hoor ne vènesegge” (veengeit). Op de balken (platen), waarop de sparren der boerderijen rusten, onder de pannen nestelt graag een vliegenvangertje, waaraan het den naam „plaatvöggelken te danken heeft; het diertje wordt ook wel eens „muggensnipper” genoemd.

In zijn eenvoudige kinderlijkheid, denkt de landman zich de vogels begaafd met verstand, gevoel en begeerte, zooals hij die zelf bezit en laat hij ze menselijke gedachten uiten. De „vogelliedjes” zijn vaak zeer gepast. Het geheele doen en laten der zangers schemert er in door. De leeuwerik bidt, als hij met trillende vleugels in de blauwe lucht omhoog stijgt voor zijn kroost:

„Och lieven Heer,
Gef mij één keu(r)ntjen
Witteweite, witteweite, witteweite
Veur mij en veur al miene kindere.”

De meerle is wereldscher. Zit hij tegen den avond in 't topje van een berk, dat ieder hem kan zien, trotsch op

zijn prachtige stem, dan gaat hij voordragend vertellen, statig en deftig:

„Mien breur Jan en ik,
Wi' gingen nao Hadderwik.
Daor kochte wi' twee brood
Veur één lood,
Is dat neet goodkoop?”

Het vijfje antwoordt nu: Dat geleuf ik, dat geleuf ik.” De winterkoning, die walnoot met een stopnaald er in, zingt een potsierlijk deuntje. Hij heeft nogal verbeelding van zijn grootte en raffelt met radde tong:

„Een stuk holt, as mien been,
En dat in drie kolften eslagene
En daor wat dun holt bi' onder,
Dat brendt, as de donder.”

(Een stuk hout, zoo dik als m'n been, dat in drie stukken gekloofd' daar nog wat rijshout onder, dat brandt als de donder).

De koolmees is een vroolijke kwant. Maar hij haat den winter. Hij steekt dit niet onder stoelen en banken maar roept in 't barre jaargetijde telkens en telkens:

„Spin dik, spin dik” (d. w. z.

maak dikke draden winter, dan is je wol gauw gesponnen, dan is je werk gereed, dan kun je gaan).

Niet zoodra is evenwel de lente aangebroken of hij is direct klaar met het beste te hopen, heeft geen kunstmatige warmte meer noodig en zingt helder en lustig:

„Schiet in 't vuur, schiet in 't vuur,
Schiet in, schiet in” ('t Vuur
kan me niks meer schelen).

De wiewaal wil vertellen. Hij begint met zijn mooie stem:

„In 't jaar zeventien”

en... komt niet verder. Wel gaat hij nog eens van tijd tot tijd iemand bij den naam noemen. Zoo roept hij in Corle: „Grietje van Guur!” en in Dorpbuurt: „Hulzer Jan Bee(r)nd!”

Enkele vogels voorspellen buiten het weer.

In den tijd van aardappelrooien moeten 's morgens de kraaien niet zoo laag over den akker vliegen en op de aardklonten zitten te „paafkene”; dit geeft regen. Maar als de eksters vroolijk schetteren in 't hout, lach dan gerust.

Als de specht in de lente zijn: „gluuk, gluuk, gluuk, gluuk” laat hooren, zegt de boer: hij roept de veulens in de weide... maar 't is er nog niet zuiver.” Kirren de duiven dan beteekent dit: bestendig weer, roept de koekoek, dan is alles in orde.

Corle—Aalten.

G. J. MEINEN.

VAN EEN BIJENZWERM.

Als de zomer zoo raar doet, dat men niet weet, of men een winterjas zal aantrekken of een stroochoed opzetten, als de badgasten bibberend om de warme kachel kruipen in plaats van in 't koele nat, dan zijn het ten slotte niet alleen de menschen, die met den tijd in de war raken. Vooral als er na zoo'n winterschen zomer nog enkele

mooie dagen komen, laten ook de dieren en planten zich graag foppen. Dan gaan de ooftboomen en rozen voor de tweede maal bloeien en kan men aardbeien plukken in October. 't Eerste hebben we al gezien en op het laatste mag de slotvoogd te Wedde hopen, als de kranten niet jokken en de nachtvorsten geen streep door zijn rekening halen. Houdt het weer zich na den afschuwelijken zomer, dien we doorworsteld hebben, nu nog een tijdje goed, dan zullen we nog wel meer rare dingen zien gebeuren. Want er is veel, dat zich niet op tijd heeft kunnen ontwikkelen en in de hoop leeft, dat de zomer nog komen zal. De bijen hebben niet op den gewonen tijd voldoende kunnen zwermen, en zoo kwam het, dat sommige korven nog overbevolkt werden tegen den tijd, dat de „iemker" meer dacht aan slachten dan aan zwermen vangen. En zoo is er menige schaar, die in 't late seizoen tot den exodus besloten had, om de wijde wereld ingegaan. Hebben zulke zwermen het geluk gehad, een hollen boom of dergelijk veilig onderdak te vinden, en hebben ze nog wat leeftocht kunnen vergaren, dan is het mogelijk, dat ze het voorjaar halen.

Nu zet een bijenzwerm zich gewoonlijk eerst neer aan een tak van een boompje of struik, en als de eigenaar op zijn hoede is, wordt hij spoedig ingerekend. Maar anders vliegt de koningin met haar gevolg gewoonlijk na eenigen tijd weer heen en komt er niets van terecht. De cultuur heeft deze beestjes 't verleerd, van de vrijheid een gepast en nuttig gebruik te maken. 't Gaat er mee als met de kanarie, die 't rampzalige geluk heeft gehad, uit de kooi te ontsnappen.

De aanvoerster van een laten zwerm in het heideveld bij Rolde was dan al erg de kluts kwijt. Ze meende 't wel te kunnen klaren in de open lucht en liet haar volk de tenten opslaan aan een wilgestruik. Toen dit origineele verblijf ontdekt werd, waren de bewoners alweer verdwenen. Hadden ze bij nadere ondervinding een meer pessimistischen kijk gekregen op het nazomertje, of had een niet geheel onbaatzuchtige voorbijganger ze wel nog een veiliger verblijf waardig gekeurd en de schoone raten maar aan hun lot overgelaten? 't Was moeielijk uit te maken. Maar in elk geval vond het achtergeblevene in den heer Van Heuveln een vinder, het die naar waarde wist te schatten. En zoo raakte dit in een spoor, dat naar *De Levende Natuur* leidt. Maar omdat we het orgineel, hoe gaarne ook, niet aan alle lezers kunnen toonen, heeft de heer Herwig te Veendam op ons verzoek er een welgeslaagd kiekje van genomen.

Het stuk werk bestaat uit twee raten. De grootste, waarschijnlijk de eerste, staat vrij wel verticaal, zoodat de cellen horizontaal liggen. Daar naast op de foto er vóór, zit een kleinere, die in het midden iets gebogen is, zoodat ze boven en beneden wat schuin afstaat. Nu is er nog wat eigenaardigs aan, dat op het plaatje niet goed zichtbaar worden kon.

Beneden is namelijk de kleine raat aan de groote verbonden door een horizontale brug, even als de beide raten bestaande uit een dubbele laag cellen, maar die hier *verticaal* liggen. De eene laag heeft dus de openingen naar boven, de andere naar beneden gekeerd, een bouworde, die anders bij onze *Apis mellifera L.* niet voorkomt.

De bijen hebben het buitenverblijf niet zoo lang bewoond, dat de cellen gevuld werden, en er bleek dus niet, of ze ook de kunst verstaan een onderst-boven gekeerden pot vol te gieten. Nu lijkt ons dat stuk zelfs voor een bij wat sterk en we vermoeden dan ook, dat ze wel nooit zouden zijn gevuld, maar dat de brug alleen moest dienen om de tweede raat steun te geven; want, daar deze maar aan één dun takje was vastgemaakt, moet zij al gauw zijn begonnen te schommelen. Maar dan is het eigenaardig, dat ook hier aan den, voor dit doel onpractischen celvorm is vastgehouden. Moet men aan den eenen kant dus toegeven, dat de beestjes overleg gebruiken bij den bouw, aan den anderen kant blijkt, dat zé aan een vorm gebonden zijn, dien ze niet naar omstandigheden kunnen wijzigen. Dit kan met een bevestigen, dat de koningincellen in vorm slechts afwijken, door dat ze niet tusschen andere cellen inzitten.

De zeshoekige celvorm bestaat in dit stuk werk overal, en zelfs daar, waar er een wilgeblad is ingewerkt (boven rechts) liggen de bodems nog goed afwisselend tegen elkaar aan. De cellen zijn gedeeltelijk reeds op de volle diepte gereed; in een enkele

bevindt zich wat stuifmeel. Van broedcellen voor darren of koninginnen geen spoor. Een ervaren bijenhouder, voor wien 't geval nog nieuw was, vermoedde, dat dit het werk was van één dag.

Wildervank, Sept. '03.

H. J. SMID.

ONZE STEKELIGE VRIEND.

Dezen zomer maakte ik een vacantiereisje door het westelijk deel der provincie Drente. Op een middag dat het regende, thuis zittende, komt er een ventje naar mij toe en zoo eens met het kereltje pratende, vertelde hij mij, dat zijn hond den vorigen dag nog een „eggelvaerken" had doodgebeten. „Een wat?" was mijn vraag, daar ik den jongen niet verstond. Gelukkig kwam mijn neef mij te hulp en verklaarde mij, dat de jongen een egel bedoelde.

Slechts zelden was ik in de gelegenheid geweest er een te zien, dus vroeg ik, of hij er niet een voor mij kon vangen. O, dat was maar een klein kunstje, zei hij. Met een mandje en een klein hondje aan een touw togen we